

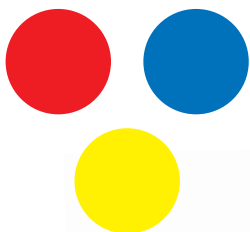
Мистецтво

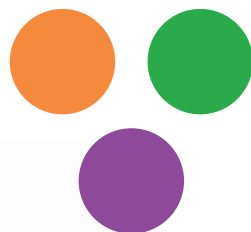

Країна образотворчого мистецтва

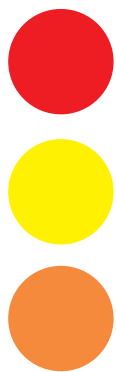
ОСНОВНІ

ПОХІДНІ

ТЕПЛІ

ХОЛОДНІ

* КОЛЬОРИ *

НИЗЬКІ

Країна музичного мистецтва

ВИСОКІ

ДОВГІ

КОРОТКІ

ГУЧНІ

f

ТИХІ

p

* МУЗИЧНІ ЗВУКИ *

Олена Калінченко

Мистецтво

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Київ
Видавничий дім «Освіта»
2024

УДК 741.02*кл1(075.2)
К17

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 03.02.2023 № 110)

Підручник безкоштовний. Надруковано згідно з договором
від 19 липня 2024 року № УСВІ4-189-2. Продаж заборонено

Створено відповідно до Типових освітніх програм початкової освіти,
розроблених під керівництвом О. Я. Савченко, Р. Б. Шияна

Ілюстрації та методичні малюнки художників
О. В. Калініченко, В. В. Садової

Умовні позначення

— створюємо зображення

— міркуємо, відповідаємо

— творимо разом

— слухаємо музику

— співаємо, музикуємо

— дивимося фільм

Для вчителя:

цифрові додатки й ноти до тем підручника
можна завантажити за посиланням:
<http://inform1.yakistosviti.com.ua/mystetstvo/1-klas>
https://vse.ee/mystectvo_1kl

Калініченко О. В.

К17 Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти / О. В. Калініченко. — К. : Видавничий дім «Освіта», 2024. — 128 с.

ISBN 978-966-983-383-9.

УДК 741.02*кл1(075.2)

ISBN 978-966-983-383-9

© Калініченко О. В., 2022
© Калініченко О. В., художнє оформлення, 2022
© Видавничий дім «Освіта», 2024

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика Михайла Вербицького

Слова Павла Чубинського

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду

Тема 1

Здрастуй, школо!

Вітаю тебе! Я — Гармонія, чарівниця світу Мистецтва.

Тут у різних країнах живуть мої друзі. У країні **Образотворчого мистецтва** митці малюють картини, створюють скульптури. У своїх творах вони розповідають про життя людей, світ речей, красу природи. Так вони передають власні враження, почуття, емоції, думки.

Порівняй, як зображені діти на картині та в скульптурі*.

Хутчіш поспішаймо до школи! Туди нас приведе барвиста мистецька стежинка.

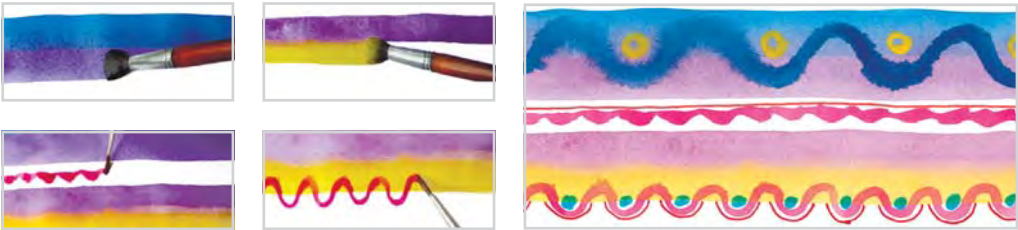
*Тут і далі всі приклади об'єктів мистецтва та їх фрагменти в підручнику наведено виключно з навчальною метою.

Намалюй чарівну мистецьку стежинку (акварель, фломастери, кольорові олівці). Прикрась її красивими візерунками. Допоможе тобі в цьому **лінія**:

пряма ———, хвиляста ~~~~~,
ламана ㄉㄉㄉ .

Варіант 1

Варіант 2

Розглянь ілюстрації у своїх підручниках із різних предметів. Пошукай на них цікаві лінії.

Тема 1

Здрастуй, школо!

Чарівниця Гармонія привела нас до дивовижної країни **Музики**! Скільки таємниць треба розкрити, щоб пізнати цей загадковий музичний світ. У цій країні композитори за допомогою **музичних звуків** дарують нам гарний настрій, передають свої думки і почуття! Музичні звуки виникають, коли люди співають або грають на музичних інструментах.

В. А. Моцарт. Маленька нічна серенада (перша частина).

Музика І. Кириліної, вірші П. Воронька.
Пісня «Засмутилось кошеня».

Порівняй прослухані твори й поміркуй, як виникають музичні звуки.

Придумай і заграй на трикутнику музику шкільного дзвоника, що кличе на урок.

Пісня — це музичний твір, який співають.

ПЕРШИЙ ДЗВОНИК

Музика і вірші Н. Май

1. Рано-ранесенько встану, як ніколи,
Зайчики сонячні грають у вікні.
Так мені весело, бо іду до школи
І співаю радісні пісні!

Приспів:

Перший дзвоник,
Перший дзвоник пролунає —
Переливи, переливи золоті!
Я сьогодні,
Я сьогодні починаю
Першу стежку у житті!

2. Травами, росами вкрилися доріжки,
Ляльку й ведмедика вдома залишу,
Стануть слухняними зошити і книжки,
Перше слово «мама» напишу!
Приспів.

3. Вчительку лагідно я візьму за руку,
Мама хвилюється, я їй усміхнусь!
Підемо ми разом у світи науки,
Разом я нічого не боюсь!
Приспів.

Вибери правильну відповідь.

Музичні звуки

чуємо

бачимо

Тема 2

Ми — учні та учениці чарівниці Гармонії

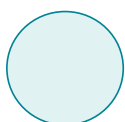
Як цікаво і весело пізнавати мистецтво у школі! Чарівниця Гармонія допоможе тобі навчитися малювати, співати, танцювати.

Розглянь світлини шкіл — в Україні та в Австралії. Що несподіваного можна побачити в цих будинках? Яка їх форма?

Форма — це зовнішній вигляд предмета. Форма може бути простою або складною. Складна форма утворюється із простих.

Для того, щоб намалювати будь-який предмет, треба уявити й зобразити його форму.

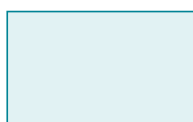
Прості форми

круг

трикутник

прямокутник

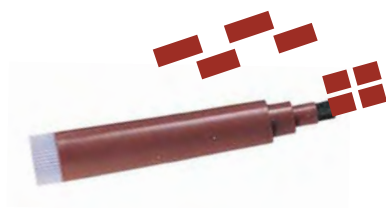

Порівняй ці форми зі знайомими предметами.

Створи оригінальний будиночок школи чарівниці Гармонії з кольорового паперу (аплікація). Для цього використай прості форми (прямокутники, трикутники, круги). За бажанням домалюй вікна, двері.

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Визнач форми речей, які є у класі. У вільний час розглянь форми різних споруд у своєму місті або селі.

Тема 2

Ми — учні та учениці чарівниці Гармонії

Вітаю! Я — королева Мелодія. Запрошую тебе до королівства Співучих мелодій. Усі її мешканці вміють гарно співати. Давай разом з ними вчитися співу!

Мелодія — це наспів, основа музики.

Придумай мелодію поспівки на такі слова:

Дзвоник кличе радо нас,
Ми йдемо у перший клас.
Ділінь-ділінь, дзінь-дзінь-дзень
Починаймо співом день.

В. Подвала. Музичні загадки.

Яких звірів і птахів можна уявити, слухаючи музику? Знайди на малюнку героїв «Музичних загадок» В. Подвали.

Виконай пісню «Перший дзвоник» із рухами. Створи ритмічний супровід до пісні. Вибери музичний інструмент для супроводу. Досліди, який із музичних інструментів може передати звук шкільного дзвоника.

бубон

трикутник

маракаси

кастаньєти

барабан

М/ф «Маленький Моцарт».

На яких музичних інструментах грає маленький Моцарт у мультфільмі?

Тема 3

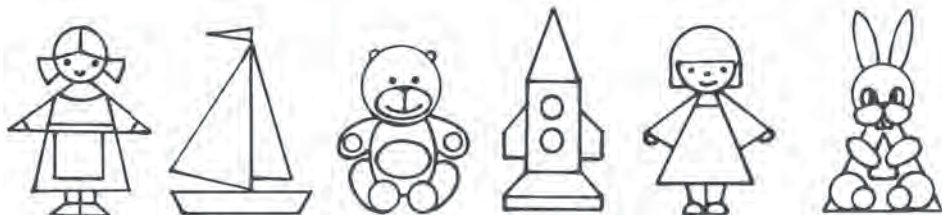
Мої друзі — іграшки

Як добре, коли у людини є друзі!
А чи може бути другом улюблена
іграшка, з якою легше пережити
сум або просто порадіти?

Порівняй емоції дітей на картинках. На якій
із них передано сум, задумливість, а на
якій — радість, захоплення?

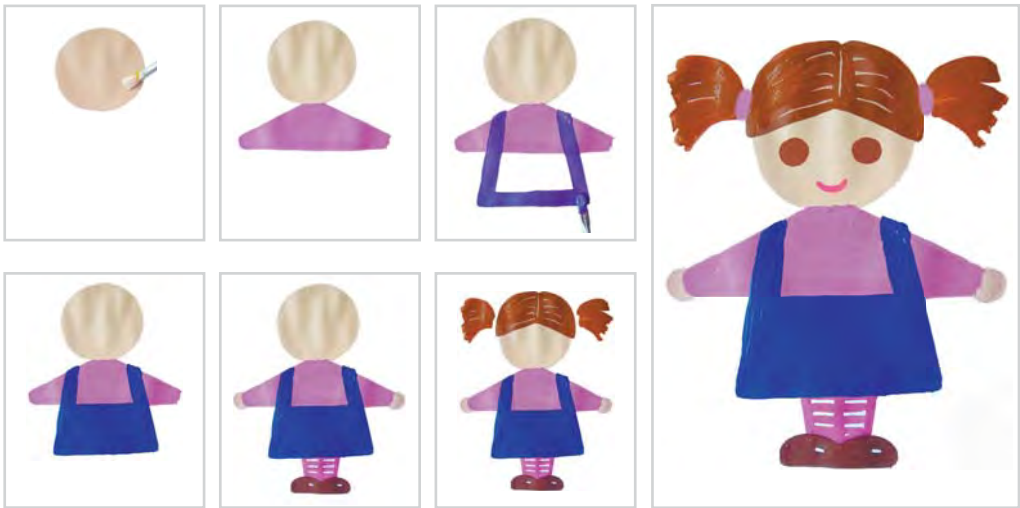

Визнач, із яких простих форм складаються
намальовані іграшки.

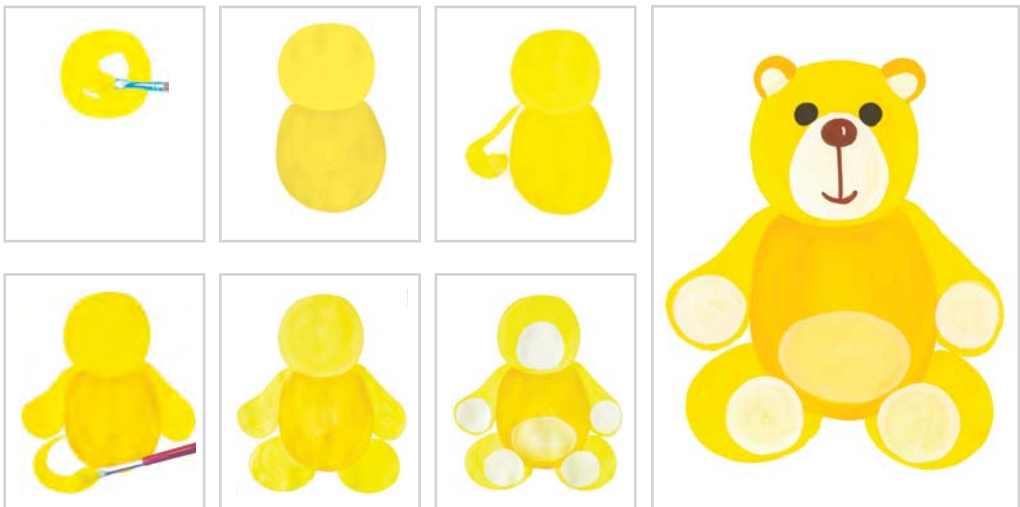

Намалюй свою улюблену іграшку (гуаш). Розмісти її зображення посередині аркуша. Розкажи однокласникам та однокласницям про зображену іграшку.

Варіант 1

Варіант 2

У вільний час обговори з друзями казки й мультфільми про іграшки.

Тема 3

Мої друзі — іграшки

Той, хто музику створив
і у ноти поселив,
Композитором зоветься,
пише музику від серця!
Виконавець прочитає,
кожну ноточку вивчає,
Почуття передає, ті,
що в серці в нього є!

Композитор створює музику, а
виконавець її грає або співає. Вони
передають у музиці різні почуття.

Л. Колодуб. Лялька співає.
С. Борткевич. Непохитний олов'яний
солдатик.

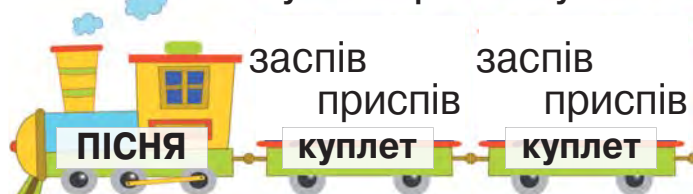

Порівняй музику творів про іграшки. Які
настрої вони передають? Який із творів —
це марш, а який — пісня?

Марш — це музичний твір,
під який крокують.

Пісня складається з куплетів, а кожний куплет — із заспіву та приспіву.

ЛЮБИМ ВЧИТЕЛЬКУ СВОЮ

Музика і вірші С. Галаги

1. Як завжди з щирим словом
До нас заходить в клас,
Любити рідну мову
Вона навчає нас!

Приспів:

Наче квіточки в гаю,
Любим вчительку свою!
Так багато в неї знань,
А ще більше в нас питань.
Наче сонечко в маю,
Любим вчительку свою!
Так багато в неї знань,
А ще більше в нас питань.

2. Ми про усе на світі 3. Учителька терпляча,
Питаємо її: І буде нас навчать,
Про сонечко в блакиті, Як розв'язать задачу
Про річку і гаї. І вправу написать.
Приспів. Приспів.

Тема 4

Милуємося довкіллям

Вітаю тебе, я — король Декор.
Я залюбки прикрашаю різні речі,
які мене оточують. Для цього
часто застосовую орнамент.

Поглянь навколо. Яка природа тебе
оточує? Які будинки навкруги? Чи
хочеш ти прикрасити своє довкілля?

Орнамент — повторення однакового
зображення кілька разів.

Знайди орнаменти на глечику та
рушнику. Визнач частини орнаменту, які
повторюються.

Прикрасьте куточок шкільного подвір'я орнаментом із природних матеріалів: листя, плодів, шишок, камінців.

Прикрась природними матеріалами свою оселю.

Тема 4

Милуємося довкіллям

Клавіатура піаніно складається з клавіш. У співі пташки — високі звуки. Їх передають клавіші, розташовані праворуч. Ведмідь видає низькі звуки. Аби почути їх, грай на клавішах, що ліворуч.

Музичні звуки можуть звучати
ВИСОКО і **НИЗЬКО**.

рояль

піаніно

Е. Гріг. Пташка. Л. Іваненко. Ведмідь.

Як композитор передав настрій пташки? Чи можна під цю музику марширувати? Якими звуками композитор передав ходу ведмедя? Уяви, що ти перетворився на ведмедя. Покажи, як він ходить і співає.

Ведмедик і Пташка вирішили разом зіграти музику. Поміркуй, який інструмент краще вибрати Ведмедику.

Добери музичний інструмент, на якому виконай придуману музику Пташки і Ведмедя.

маракаси

трикутник

бубон

барабан

Набери воду у склянки. Торкайся до склянок паличкою. Досліди, як будуть змінюватися звуки. Скільки треба налити води, щоб утворилися високі і низькі звуки?

Виконай пісню «Любим вчительку свою» з рухами.

Тема 5

Щедра осінь

Осінь — гарна і щедра пора року! Вона дарує нам багато овочів і фруктів. На картинах осінь малюють фарбами. А у скульптурі докiллiя показують за допомогою об'єму.

Які дари осені зображені на картині та показані в скульптурі з каменю і скла?

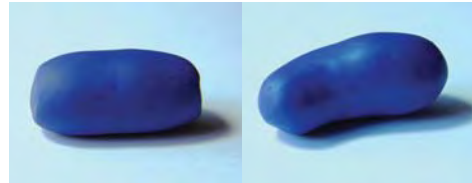
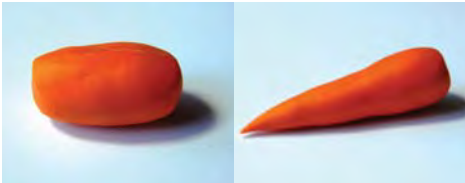
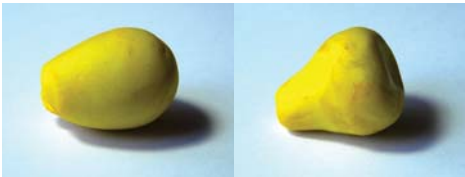
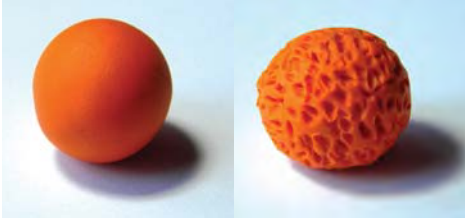

Порівняй овочі з простими об'ємними формами.

Виліпи із пластиліну овочі й фрукти — дари осені.

Красиво складіть виліплені овочі та фрукти на тарілці або картоні. Більші за розміром розміщуйте посередині, менші — по краях.

У вільний час порівняй форми різних овочів і фруктів. Які з них, на твою думку, найцікавіші за формою?

Чи знаєш ти казки, вірші, головними персонажами яких є овочі та фрукти?

Тема 5

Щедра осінь

Осінь крокує по землі. Вона змінює природу навкруги та наш настрій. Гучно й сердито завиває поривчастий вітер. Тихо й сумно стукає осінній дощик. А чи може музика розповісти нам про осінь за допомогою гучних (**форте**) і тихих (**піано**) звуків?

М. Парцхаладзе. Осінній дощик.
В. Косенко. Пасторальна.

Про який дощик тобі «розповіла» музика? Як вона звучала — гучно чи тихо? Як іще ти можеш назвати цей твір? У яких кольорах ти можеш уявити музичні п'єси?

 Виконайте пісню в ролях.

ХОДИТЬ ГАРБУЗ ПО ГОРОДУ

Українська народна пісня

1. Ходить гарбуз по городу,
Питається свого роду:
«Ой, чи живі, чи здорові
Всі родичі гарбузові?» (Двічі)

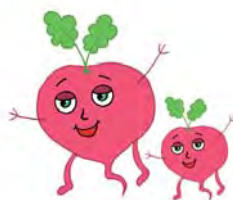
2. Обізвалась жовта диня,
Гарбузова господиня:
«Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові». (Двічі)

3. Обізвались огірочки,
Гарбузові сини й дочки:
«Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові». (Двічі)

4. Обізвалась морквіця,
Гарбузова сестриця:
«Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові». (Двічі)

5. Обізвались буряки,
Гарбузові свояки:
«Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові». (Двічі)

Тема 6

Наша Батьківщина — рідна Україна

Які дивовижні місця є у світі! Проте наймилішою є рідна Україна. Кожний куточок Батьківщини тішить око мальовничою природою. Як передати таку красу? Художники зображають її за допомогою різних кольорів.

До **основних** кольорів належать:

червоний , **синій** і **жовтий** .

При поєднанні основних кольорів утворюються **похідні**:

Розглянь чарівну квітку. Визнач на ній основні та похідні кольори. Віднайди основні й похідні кольори на картині.

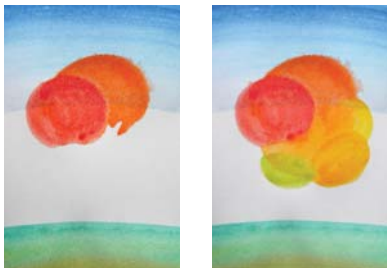

Намалюй осінній краєвид. Поекспериментуй з основними кольорами, щоб отримати похідні кольори. Для цього змішуй фарби на палітрі (акварель або кольоровий папір і гуаш).

Палітрою може бути папір або біла тарілка.

Палітра — спеціальна дощечка для змішування фарб.

Варіант 1

Варіант 2

Придумай казку про дерево, якому подобалося змінюватися в різні пори року. Уяви себе деревом, покажи рухами, як воно хилиться від вітру.

Тема 6

Наша Батьківщина — рідна Україна

Я — король Ритм. Запрошую тебе до свого королівства Танцювальних ритмів. Тут ти ознайомишся з різними танцями.

Ритм — це чергування коротких і довгих звуків.

Український народ славиться не лише своїми піснями, а й запальними танцями. Найвідоміші з них — **козачок** і **гопак**.

Танець — це музичний твір, під який танцюють.

Українські народні танці козачок і гопак.

Який характер танців? Гучно чи тихо звучить музика? Проплескай у долоні ритм танців. Придумай танцювальні рухи та виконай їх під музику.

ОЙ ЗАГРАЙТЕ, ДУДАРИКИ

Музика А. Філіпенка

Вірші В. Панченка

1. Ой заграйте, дударики,
Молоді гуцули.
Так, щоб танець-увиванець
Полонини чули!
2. Ой заграйте, дударики,
На дудках кленових,
Бо приємно танцювати
В кептариках нових!
3. Ой заграйте, дударики,
А я заспіваю.
Хай злітає наша пісня
Над Карпатським краєм!

Покажи своїм рідним, як ти вмієш виконувати українські танці. Як потрібно виконувати гопак?

СХВИЛЬОВАНО

РАДІСНО

СВЯТКОВО

СПОКІЙНО

СУМНО

БАДЬОРО

Тема 7

Мистецькі професії

Сьогодні ми познайомимося з митцями. Це друзі чарівниці Гармонії з країни Образотворчого мистецтва. Художники малюють фарбами, олівцями, фломастерами. Вони пишуть картини на полотні, ілюструють книжки.

Скульптори створюють різні фігури людей і тварин з глини, дерева, каменю, металу. Твори скульптури бувають великі та маленькі. Їх можна побачити на площах міст, у парках і помилуватися ними вдома.

Незалежно від професії митці у своїй творчості завжди фантазують. Пофантазуй і ти. Створи цікаве зображення, домальовуючи лінію, цифру, літеру (кольорові олівці, фломастери).

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Поспостерігай за хмарами. Чи можна у формі хмари побачити тварину, рослину або людину?

Тема 7

Мистецькі професії

Музикант — це мистецька професія. Музиканти-виконавці грають на музичних інструментах — скрипці, бандурі тощо.

Як смичок струни торкнеться,
Вона піснею озветься.
Дуже ніжну душу має,
Що сміється і ридає.

Ду-ду-ду, віть-віть-віть!
Ви моє ім'я назвіть,
Не паличка, не гілочка,
Звуть мене...

Україну прославляє, хоч не має слів,
Тугу людям розганяє
багатострунний спів.
У похід її з собою брав козак Мамай,
Мов ясну леліяв зброю.
Хто вона — вгадай!

Награвання українських мелодій на бандурі, сопілці, скрипці тощо (на вибір).

Коли музичні інструменти звучать разом зі співом, це називають **інструментальним супроводом**.

Створи інструментальний супровід до прослуханої музики.

!🦉? Розглянь малюнки. Які музичні інструменти можуть супроводжувати виступ оперного співака? Дитячого хору? Популярного попгурту?

!🦉? Вибери й назви, які з поданих інструментів музичні.

Тема 8

Мої захоплення

У мешканців країни Образотворчого мистецтва є цікаві захоплення. Вони пов'язані з красою, природою, творчістю. Хтось збирає листочки, шишки, камінчики оригінальної форми. Хтось полюбляє розводити чудернацьких рибок, милується їхнім кольоровим різнобарв'ям крізь скло акваріума.

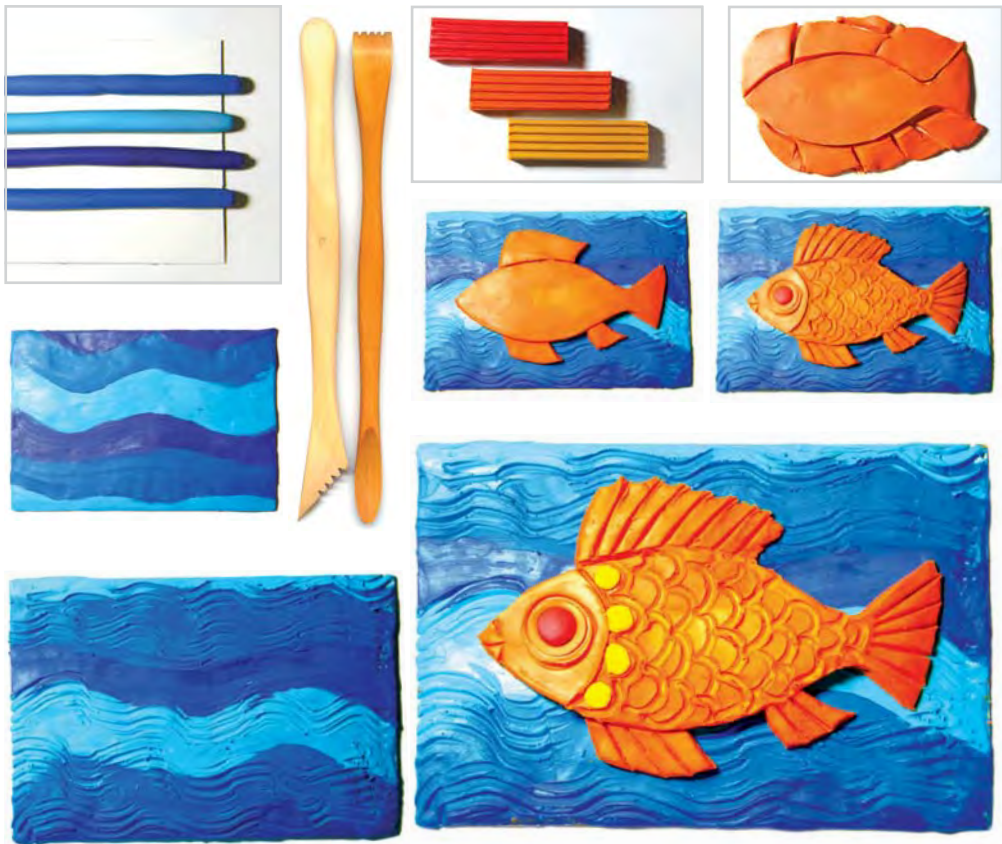
А які в тебе захоплення? Якій творчості ти присвячуєш свій вільний час?

!🦉? Ось як художники та скульптори зображують рибок. Які з них, на твою думку, більше схожі на справжніх?

Виконай зображення рибки з пластиліну на картоні. Воду можна зобразити заздалегідь (покрити картон синім пластиліном).

Об'єднайте зображення рибок і створіть «акваріуми». Презентуйте спільну роботу — мешканців кожного «акваріума».

Поцікався, як твої друзі проводять вільний час. Які захоплення є у твоїх однокласників та однокласниць? Чи є в когось із них акваріум?

Тема 8

Мої захоплення

У країні Музичного мистецтва мешканці захоплюються співом і танцями. Як передати в музиці ці захоплення? За допомогою звуків композитори можуть передати рухи людей, тварин, машин. Наприклад, стрибки кошенят або рух потяга.

Музичні звуки мають різну тривалість звучання. Вони бувають довгі й короткі.

довга нотка (ТА)

коротка нотка (ТІ)

К. Сен-Санс. Акваріум, Лебідь.

Порівняй ці твори. Покажи руками характер руху. Які звуки сховалися в музиці — довгі чи короткі? Які переважають звуки у музичному портреті лебедя, а які — рибок?

КИЦЮ, КИЦЮ, ДЕ БУЛА?

Музика І. Островерхого Вірші М. Пономаренко

1. — Кицю, кицю, де була?
— Тепле молочко пила.
Бабця Настя пригостила,
Бо двох мишок я зловила.
Ось так! Я зловила!
Двох мишок я зловила.

2. — Кицю, кицю, де була?
— Тепле молочко пила.
Зараз вилізу на пічку
І промуркаю всю нічку.
Ось так! Муркотіла!
Я всю ніч муркотіла!

Проплескай ритмічний малюнок пісні.
Зверни увагу на тривалість звучання
нот — довгих і коротких.

Ки-	цю, ки-	цю, де	бу-	ла?	Теп-	ле мо-	лоч-	ко пи-	ла.						

Покажи, як швидко плаває рибка в
акваріумі. Покажи, як повільно рухається
лебідь по воді.

Тема 9

Завітаємо до театру

Відвідування театру — завжди яскрава подія. Будівля театру, наче казковий палац, вражає своєю красою. Театральне дійство відбувається на сцені серед декорацій. Тут ми можемо побачити знайомих персонажів казок. Актори театру виразно розмовляють, співають, танцюють. Вони одягнені в костюми, створені спеціально для певної вистави.

Театр — це вид мистецтва,
в якому грають актори.

Розглянь фрагменти з вистав. Персонажів яких казок ти впізнаєш?

Щоб розіграти українську народну казку «Коза-Дерева», створи одну з масок — Кози, Лисички, Вовка або Рака (кольоровий папір, картон, інші матеріали на вибір).

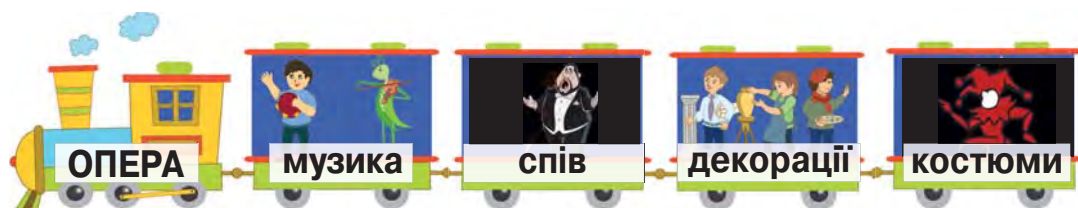
Пригадай, яку ти знаєш українську народну казку про тварин. Поміркуй, якою може бути декорація до вистави за цією казкою.

Тема 9

Завітаємо до театру

Опера — це музичний спектакль, у якому всі герої співають. Якщо співає один виконавець, його називають **солістом**. Якщо співаків багато — це **хор**.

М. Лисенко. Пісня Кози, пісня Вовчика (з опери «Коза-Дереза»).

Порівняй прослухану музику Кози й Вовчика.

Пісні з опери «Коза-Дереза» М. Лисенка.

ПІСНЯ КОЗИ

Я коза-дереза, пів бока луплена,
За три копи куплена,
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Хвостиком замету,
Ніжками затопчу,
Тут тобі й смерть.
Я коза-дереза, хитра та лукава,
Я лисицю дурну добре налякала.

ПІСНЯ ВОВЧИКА

Ой я, сірий вовчок,
По степах гуляю
Та на тих овечок
Пильно поглядаю.
А яка з них дурна,
Не слухає чабана,
Ту я зараз за чуприну
Та і покараю.

Заспівайте в парах пісні персонажів опери «Коза-Дереза». Проведіть мініконкурс на кращих солістів опери.

Тема 10

Ми — актори, ми — костюмери

Художники придумують костюми театральних персонажів. Адже костюми допомагають розкрити характери героїв.

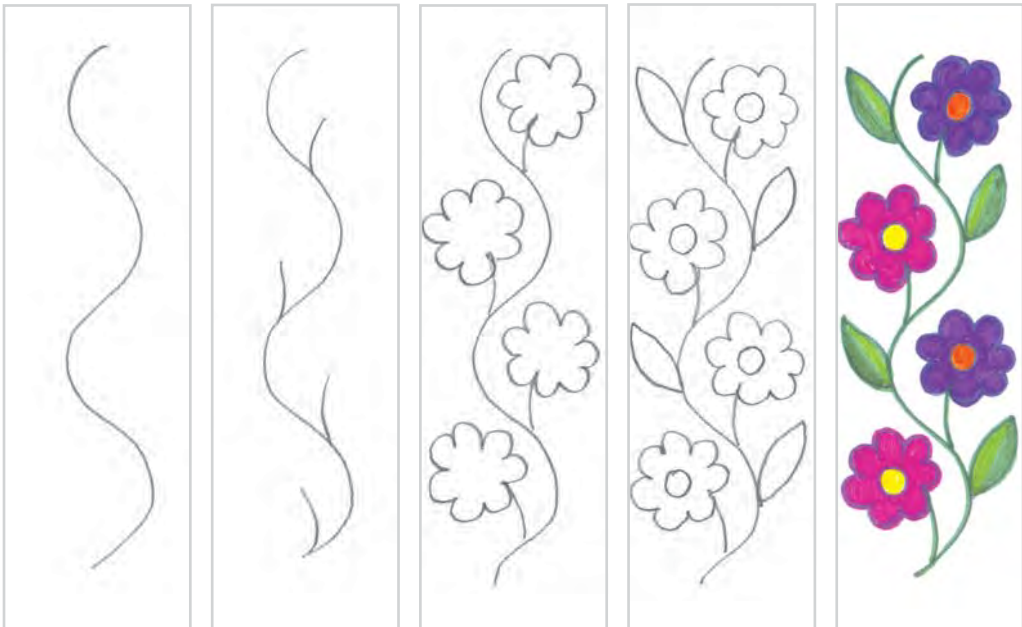

Упізнай персонажів за театральними костюмами.

У виставах за українськими казками актори одягнуті в національні костюми, зазвичай — у вишиванки. Придумай і намалюй орнамент для сорочки персонажа казки «Коза-Дереза» (фломастери, олівці).

Поцікався, чи є вишитий одяг у вашій родині. Якою вишивкою тобі хотілося б прикрасити свій одяг?

Тема 10

Ми — актори, ми — костюмери

У музичному театрі актори, співаючи, передають характери персонажів. Для цього також важливі костюми героїв.

Актор/акторка — виконавець/виконавиця ролей у виставах.

Розглянь фрагмент спектаклю «Коза-Дереза» на сцені театру. Яких персонажів цієї казки ти впізнаєш?

М. Лисенко. Пісня Лисички, пісня Рака (з опери «Коза-Дереза»).

Порівняй прослухані пісні Лисички і Рака.

 Пісні з опери «Коза-Дереза» М. Лисенка.

ПІСНЯ ЛИСИЧКИ

1. Я лисичка, я сестричка
Не сиджу без діла,
Я гусятка пасла,
Полювать ходила. (Двічі)
2. А сьогодні у неділю
Треба відпочити,
Свою хатку гарнесенько
Треба прикрасити. (Двічі)
3. А щоб краще, а щоб краще
Була моя хата,
Піти треба у гайочок,
Квіточок нарвати. (Двічі)

ПІСНЯ РАКА

1. А я рак-неборак,
Я не простий козак!
Через те на мені
Не кирея, не сіряк.
2. Я над раками пан,
Я болотний гетьман!
Подивіться, люди добрі,
Який пишний жупан!

Розподіліть ролі. Виконайте фрагменти з опери «Коза-Дереза». За бажанням використайте зроблені власноруч маски.

Тема 11

Дива на театральній сцені

Наближається Новий рік. Це — пора, коли відбуваються дива, — оживають іграшки, тварини починають розмовляти. Чарівні перетворення відбуваються в казці Е. Т. А. Гофмана «Лускунчик, або Мишачий король».

Театральні художники створили для цієї вистави красиві декорації та костюми.

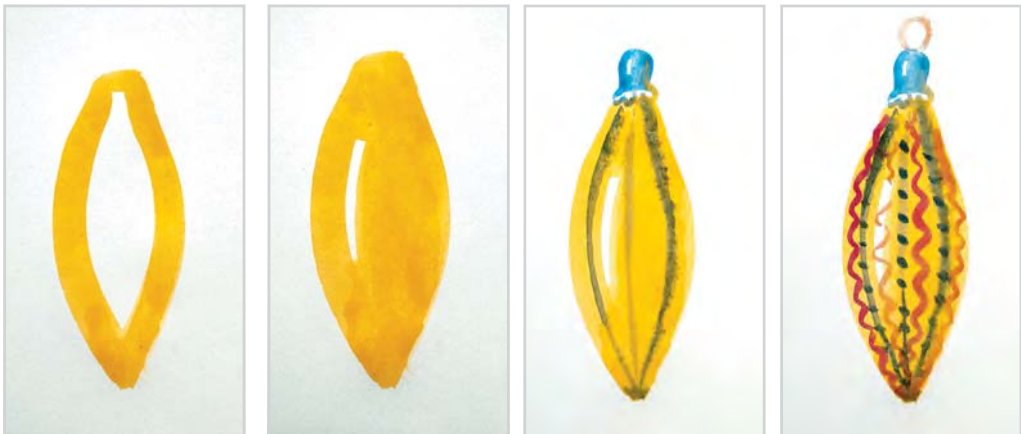

Події казки про Лускунчика відбуваються біля святкової новорічної ялинки. Тобі подобається прикрашати ялинку? Допоможи театральному художнику прикрасити ялинку для декорації до вистави «Лускунчик». Пофантазуй і намалюй ялинкову іграшку (акварель).

Варіант 1

Варіант 2

Що тебе найбільше зацікавило в мистецтві театру?

Тема 11

Дива на театральній сцені

Король Ритм запрошує тебе на виставу до музичного театру. У ній персонажі не розмовляють або співають, а танцюють. Таку виставу називають **балет**. Жіночі ролі тут виконують балерини, а чоловічі — танцівники.

Розглянь сцени з вистави «Коппелія» французького композитора Л. Деліба. Як акторки виконують свої ролі — співають чи танцюють?

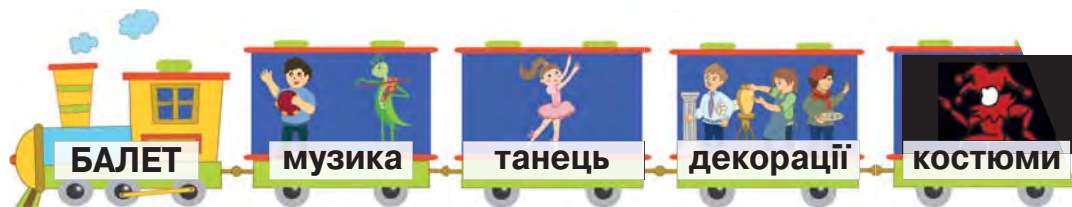

Вальс — це плавний танець, який виконують парами.

Л. Деліб. Вальс (із балету «Коппелія»).

Балет — вистава, зміст якої розкривається в танці під музику.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Музика і вірші Н. Гороховської

1. Коли наступає
Зима на Землі,
Приходить до нас
Із небес чарівних.
Приспів:
Святий Миколай,
Святий Миколай,
Запрошуєм в гості,
Святий Миколай! (Двічі)

2. Приносить дарунки
Він дітям малим,
Бажає здоров'я
І щастя усім.
Приспів.
3. Усіх він дорослих
Й малят захистить,
Біду одведе
Й посміхнеться усім.
Приспів.

Імпровізуй танцювальні рухи під музику вальсу з балету Л. Деліба.

Тема 12

Зима-чарівниця

Багатьом художникам подобається малювати зиму. Зимові краєвиди дивують багатством **холодних кольорів** — синіх, блакитних, фіолетових, синьо-зелених. А осінні краєвиди радують око **теплими кольорами** — жовтими, оранжевими, червоними.

Які холодні кольори переважають на зимових краєвидах? Розкажи, які настрої панують на картинах.

Намалюй своє засніжене місто або село.
Для зображення снігопаду набризкуй на синій папір білу фарбу (кольоровий папір або картон; гуаш).

Досліди, які холодні кольори є у твоєму оточенні. Наведи приклади.

Тема 12

Зима-чарівниця

Зима — чудова пора року. У передноворічні дні в королівстві Співучих мелодій лунає святкова музика. Головним розпорядником на балах є Темп. Він пояснює виконавцям, як грати або співати — **швидко** чи **повільно**.

ПОВІЛЬНО

ШВИДКО

Темп — це швидкість виконання музичного твору.

Я. Степовий. Сніжинки.

Відчуй настрій зимового музичного краєвиду. Сніг кружляє швидко чи повільно? У якому темпі виконують п'єсу? Пофантазуй і виконай танець сніжинок. Який темп ти вибереш?

П'єса — музичний твір невеликого розміру.

ПІСНЯ ПРО НОВИЙ РІК

Музика і вірші Н. Май

1. За вікном, за вікном падають сніжинки,
Ти, матусю, стели білу скатертинку,
І ялинку гуртом будем прикрашати,
Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті!

Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті!
Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті!

2. Білий сніг, білий сніг по землі кружляє,
А ялиночка в нас вогниками сяє,
У таночок пішли хлопці і дівчата,
Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті!

Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті!
Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті! (Двічі)

У вільний час вигадай новорічний танець.
Вибери темп виконання танцю відповідно
до святкового настрою.

Тема 13

Зустрічаємо Новий рік

Незамінним помічником людини здавна є годинник. Годинники прикрашають міські вежі, приміщення. Часто події в казках пов'язані з годинником.

На Новий рік годинник урочисто сповіщає про початок року.

!🦉? Пригадай, якої форми буває циферблат годинника.

!🦉? До якої казки ці ілюстрації?

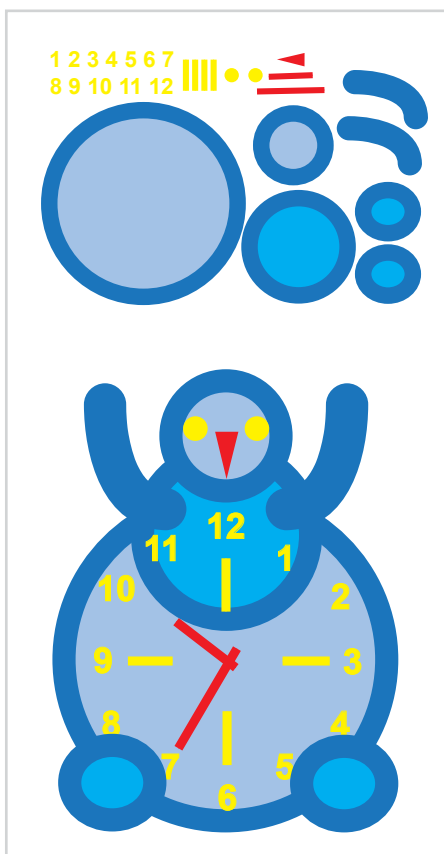

Пофантазуй і створи казковий годинник (матеріали на вибір). Придумай цікаву форму і декор. Намалюй стрілки й цифри. Вони підкажуть, коли настане Новий рік. Тоді до тебе завітає Святочний Дід із подарунками.

Варіант 1

Варіант 2

Чи допомагає тобі годинник розраховувати свій час? Чи дотримуєшся ти розпорядку дня? Які тобі подобаються звуки будильника? Добери мелодію для будильника у мобільному телефоні.

Тема 13

Зустрічаємо Новий рік

Він в дім приносить подарунки,
На склі малює візерунки,
Річки заковує у лід,
Як зветься цей казковий дід?

На Новий рік Святочний
Дід приходить у кожен дім
із гарними подарунками для
діточок.

Український народний танець «Метелиця».
К. Дебюссі. Сніг танцює.

Який темп народного танцю? Яку картину
метелиці ти уявляєш, слухаючи музику?
Визнач характер п'єс.

СВЯТКОВА

ГРАЙЛИВА

ВЕСЕЛА

НАСПІВНА

ВЕЛИЧНА

МУЖНЯ

Українська народна пісня-гра.

ІДЕ, ІДЕ ДІД

Музика народна

Вірші Я. Верховинця

1. Іде, іде дід, дід,
Несе, несе міх, міх.
Отакий дідище,
Такий холодище.
Як розкриє міх, міх,
Поморозить всіх, всіх.
2. Не дамо, малята,
Міх той розкривати,
Міх той розкривати,
Холод випускати.
Будемо, малята,
Весні помагати,
Зиму проганяти!

Вигадай історію за картиною про зимові розваги дітей.

Тема 14

Зимові свята

На зимові свята житло часто прикрашають паперовими прикрасами: сніжинками, гірляндами. Вони називаються **ВИТИНАНКАМИ**.

Виготовити витинанки дуже просто. Спочатку складають папір, а потім вирізають візерунки.

Створи зображення зимового лісу за допомогою витинанки (кольоровий папір, картон). Поміркуй, як можна розмістити ялинки на аркуші.

Варіант 1

Варіант 2

Прикрась новорічними витинанками шкільний клас і свою оселю.

Тема 14

Зимові свята

На Різдвяні свята хлопці і дівчата ходять подвір'ями. Вони співають пісні — **колядки**.

А на Щедрий вечір співають **щедрівки**. У них бажають усім здоров'я й щастя. На свята маленька пташка щедрик прилітає до оселі. Вона дарує людям багатий рік.

«Коляд, коляд, колядниця».

«Щедрик» в обробці М. Леонтовича.

К/ф «Сам удома» (фрагмент).

ЩЕДРІВОЧКА ЩЕДРУВАЛА

Українська щедрівка

1. Щедрівочка щедрувала,
у віконце заглядала:
— Що ти, тітко, напекла,
неси швидше до вікна!
2. Щедрівочка щедрувала,
до віконця припадала:
— Що, бабусю, напекла,
неси швидше до вікна!
Не щипай, не ламай, а по цілому давай!

Які побажання дарує щедрик людям? Що ти побажав би своїм рідним і близьким?

Як звучить українська пісня «Щедрик» у кінофільмі? Зімпровізуй пісню-побаження до новорічних свят.

Перевір себе

- 1 Король Декор «сховав» серед ілюстрацій предмет, прикрашений орнаментом. Знайди його.
- 2 Назви основні кольори на картинах.
- 3 На якій картині переважають холодні кольори?
- 4 Знайди серед зображень скульптуру.

Перевір себе

1

Відгадай, хто живе в королівстві Співучих мелодій, а хто — Танцювальних ритмів?

КОЗАЧОК

КОЛИСКОВА

ЩЕДРІВКА

ГОПАК

2

За словами з пісні пригадай її назву та заспівай.

Ой заграйте, дударики,
На дудах кленових...

Я лисичка, я сестричка,
Не сиджу без діла...

Як завжди з щирим словом
До нас заходить в клас...

3

Допоможи чарівниці Гармонії зібрати мешканців будиночка музичних звуків у пари.

ВИСОКІ

ТИХІ

НИЗЬКІ

ДОВГІ

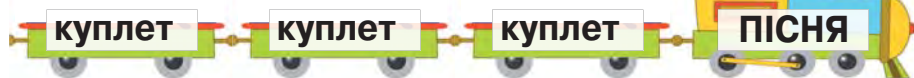
КОРОТКІ

ГУЧНІ

4

Із чого складається куплет пісні?

Тема 15

Мандруємо Європою

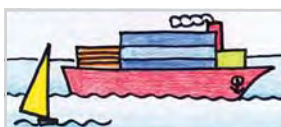
Чарівниця Гармонія запрошує тебе в подорож Європою. Як цікаво поїхати поїздом або полетіти літаком! У європейських містах можна покататися на пароплаві або у старовинній кареті. А як любиш подорожувати ти?

Розглянь і порівняй транспорт на ілюстраціях.

Знайди знайомі тобі форми в зображеному транспорті. Поміркуй, у якого транспорту немає коліс.

Намалюй карету, автомобіль або літак (фломастери чи воскові олівці).

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Яким ти уявляєш транспорт майбутнього?
Розкажи про свої ідеї однокласникам й однокласницям.

Тема 15

Мандруємо Європою

Подорожуючи Європою, зокрема Іспанією, Францією, ми чуємо мелодії, які стали їх музичними візитівками. Композитори інших країн також використовують ці мелодії для створення образів цих народів.

М. Скорик. Іспанський танець. Ю. Жиро — І. Монтан. Вальс «Під небом Парижу».

Які твої враження від музики? Порівняй ці твори. У якому темпі вони виконуються? Передай виразними рухами їхній характер. Розглянь костюми іспанських танцівниць.

БУКВАРИК

Музика й вірші Н. Май

1. Мій букварик, мій букварик —

Він найкращий друг.

Прокидаюсь, посміхаюсь
І беру до рук.

Буква «А» на зірку схожа,

Буква «О» — проста,

Гарно вчитись допоможе

Книжка золота.

Приспів:

Завдання просте —

А, Бе, Ве, Ге, Де.

Хто такий

букварик має,

Той не пропаде.

2. Треба всім старанно вчитись,

Знати головне:

Книжка ця — найкраща в світі,

Виручить мене.

Буква «А» на зірку схожа,

Буква «О» — проста,

Гарно вчитись допоможе

Книжка золота.

Приспів. (Двічі)

Проплескай ритмічний малюнок пісні. Які ноти за тривалістю звучання переважають у цій пісні?

Ми	нав-	чи-	ли-	ся	чи-	та-	ти,	ось	я-	кі	у	нас	ди-	ва.
----	------	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----	----	----	---	-----	-----	-----

Пригадай мультфільми, у яких герої подорожують.

Тема 16

Танцювальні захоплення європейців

Кожна європейська країна пишається своїми народними танцями. Митці зображують їх на картинах і у скульптурі.

Зверни увагу, як художники передають характерні пози й рухи танцівників і танцівниць.

Намалюй дітей, які весело танцюють (кольорові олівці або фломастери).

У вільний час спробуй виконати рухи танцівників і танцівниць, зображених на картинах.

Тема 16

Танцювальні захоплення європейців

Ознайомимося з танцювальною музикою інших європейських країн.

Танці, зображені на картинах, сучасні чи старовинні? Як про це можна дізнатися?

Ф. Рамо. Менует (клавесин).

Л. ван Бетховен. Німецький танець.

Дж. Россіні. Тарантела.

Порівняй музику танців. Що в них спільного? А чим вони відрізняються?

Визнач характер танців. Скористайся підказкою короля Ритму.

ЖВАВИЙ **ЕНЕРГІЙНИЙ** **ПОВІЛЬНИЙ**
ГРАЦІЙНИЙ **ПЛАВНИЙ**

 Вибери музичний інструмент для супроводу до німецького танцю. Виконай його під музику.

 Виконай пісню «Букварик» з рухами.

Розглянь картинки. Назви танці, які ти упізнав / упізнала. З якої нагоди їх виконують?

Разом з однокласниками й однокласницями придумайте танець, який об'єднав би друзів із різних країн. Як би ви його назвали?

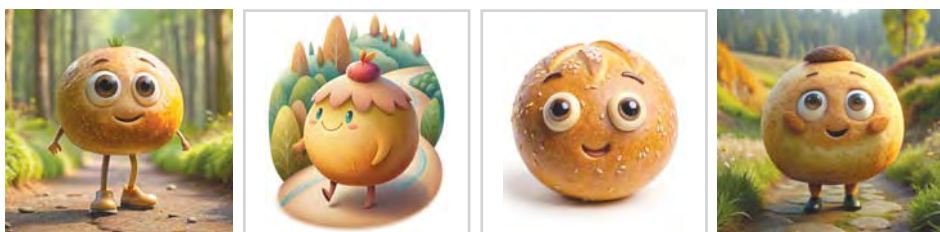
Тема 17

Професії в кіномистецтві

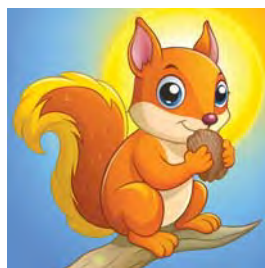
Сьогодні ми ознайомимося з цікавою професією художника-мультиплікатора. Він придумує головних персонажів мультфільмів. Також зображає пригоди, які відбуваються з героями. Розглянь, як художники-мультиплікатори зобразили персонажів майбутніх мультфільмів. Чи впізнаєш ти казки, за якими їх створено?

Порівняй різні образи Колобка, створені художниками-мультиплікаторами. Який з них тобі найбільше подобається і чому?

Герої мультфільмів і світ, у якому вони живуть, бувають намальовані або виліплені з пластиліну.

Придумай персонажа для мультфільму й зобрази його (пластилін або олівці, фломастери).

Варіант 1

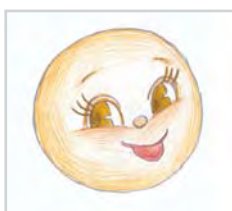
Варіант 2

Варіант 3

Варіант 4

Переглянь улюблені мультфільми. Визнач, який із них мальований, а який — пластиліновий.

Тема 17

Професії в кіномистецтві

Композитори створюють музику до кінофільмів.

У деяких фільмах можна не лише почути музику, а й побачити, як грають на музичних інструментах. Наприклад, у мультфільмі «Фантазія 2000», де головним героєм є Музика.

Багато музикантів зібралися і заграли разом. Утворився оркестр, яким керує диригент. Диригентською паличкою він указує виконавцям, коли розпочинати грати. Також задає темп виконання, гучність звучання відповідно до характеру музики.

Диригент — музикант, який керує оркестром.

Художники-аніматори по-різному уявляють і передають зміст музичних творів. Ще цікавіше фантазувати так, щоб передати почуття, які втілює музика!

П. Дюка. Учень чарівника.

Фрагмент пісні з мультфільму «Баранчик Шон». Музика і вірші М. Томаса.

Проплескай і простукай ритм за партитурою.

1 партія

				—	—						—	—
Ба-	ран-	чик	Шон,			Ба-	ран-	чик	Шон,			

2 партія

—	—	—	—			—	—	—	—			

											—	—				
Він	друг	для	тих	хто	не	з	таким	хут-	ром				І	там,	і	

	—	—														—
тут			на	фер-	мі	ждуть.	Як	на	га-	зон	вже	вий-	де	Шон		

Поміркуй, чи допомагає музика передати характер подій у мультфільмах.

Тема 18

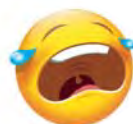
Мистецтво і техніка

Мистецтво і техніка в сучасному житті завжди поруч. Художники-дизайнери роблять технічні прилади красивими. Вони визначають їх форму, колір і декор. Також створюють цікаві малюнки для комп'ютерів, мобільних телефонів.

Який смайлик ти вибереш, щоб виразити радість, а який — сум?

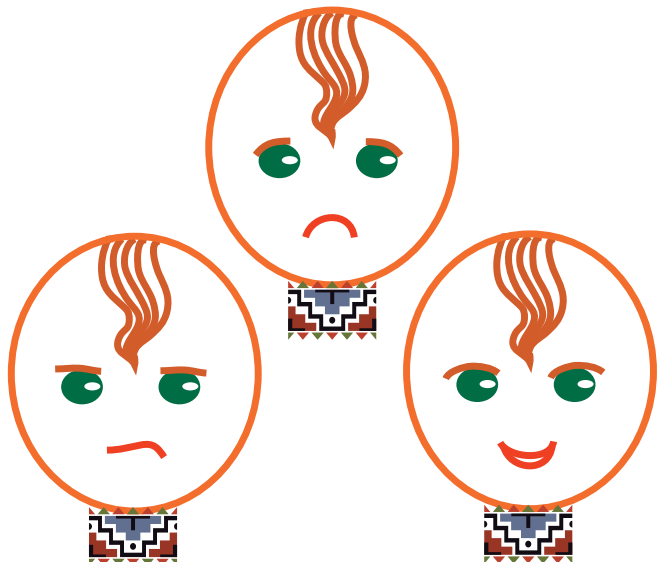
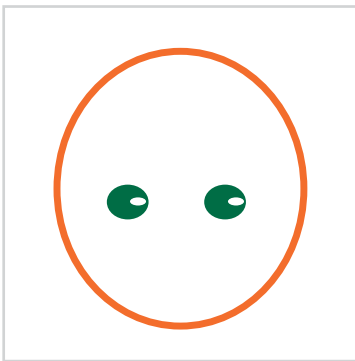

Придумай і намалюй українські смайлики, які відображають твої емоції (кольоровий папір, олівці, фломастери).

Варіант 1

Варіант 2

Поміркуй, якого технічного приладу тобі не вистачає для успішного навчання.

Тема 18

Мистецтво і техніка

Музику, яку створили композитори минулого, ми можемо прослухати за допомогою техніки. Зокрема, на сучасних музичних інструментах — синтезаторі, електрогітарі. Улюблену мелодію можна відтворити на мобільному телефоні замість дзвінка.

Яку музику ти використав би замість дзвінка (рингтону) на мобільному телефоні: спокійну, урочисту чи веселу?

Німецький композитор Йоганн Себастьян Бах триста років тому написав твір «Жарт». Але і сьогодні його слухають із задоволенням. Навіть використовують у мобільних телефонах.

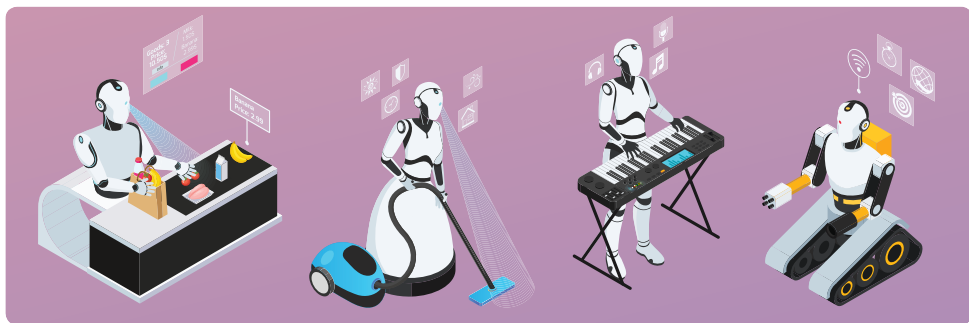

Й. С. Бах. Жарт (соло флейти, рингтон).

Який характер музики? Порівняй два різні звучання. Визнач настрій твору. Покажи його за допомогою смайлика. Чи можна слухати цю музику, щоб покращити настрій?

Справжнім дивом техніки є робот. Він уміє робити багато цікавого, навіть грати в шахи. А чи вміє він співати?

РОБОТ

Музика М. Ведмедері Вірші Л. Куліша-Зінькова

1. Є у Миколки робот —
Одні тобі дива,
Усе на світі робить
Розумна голова.
2. Він зовсім не ледачий,
Слухняний він такий —
Розв'язує задачі,
Розказує казки.
3. Лиш їсти ось не хоче,
Так я ж його люблю
І цілий день охоче
За нього це роблю.

Під час співу передавай виразні рухи робота.

М/ф «Чарівна флейта» (Й. С. Бах. «Жарт»).

Тема 19

Світ рослин у мистецтві

Кожна рослина красива по-своєму. Вона має вишукану форму й особливе забарвлення. Художники можуть малювати квіти такими, якими вони є у природі. А можуть також зображувати їх спрощено, тобто **декоративно**.

Ось як звичайні квіти перетворюються на декоративні.

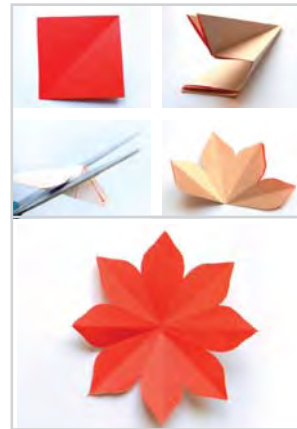
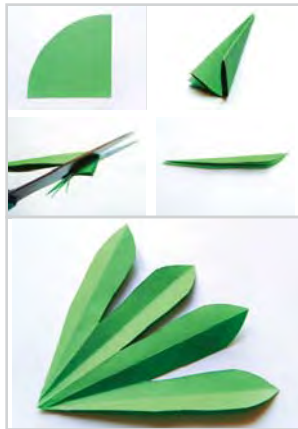
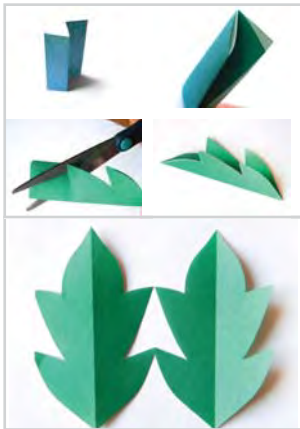

Визнач, на якій із картин тюльпани зображені декоративно. Що саме спрощено в квітах?

Створи декоративну квітку (кольоровий папір). Для цього сложи папір навпіл один або кілька разів. Потім виріж потрібну форму.

Разом з однокласниками й однокласницями створіть декоративну композицію «Квітова галявина». Наклейте готові квіти і листочки на великий аркуш паперу.

Досліджуй барви й форми квітів та інших рослин у докiллі.

Тема 19

Світ рослин у мистецтві

У країні Мистецтва ще панує зима. А вже так хочеться весни! Скоро вона зігріє нас яскравим сонечком, порадує першими весняними квітами.

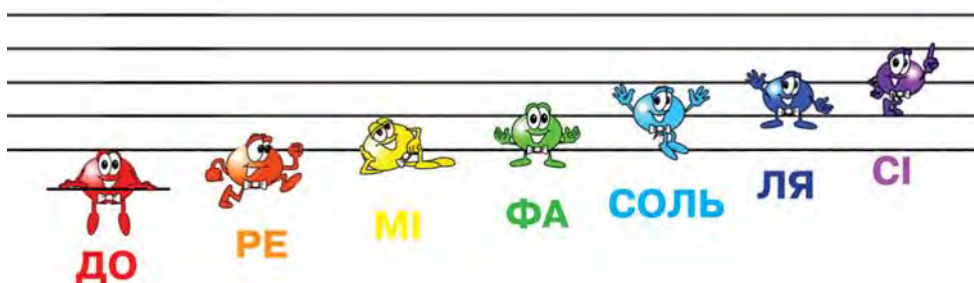

А. Вівальді. Весна.

Чи можна назвати цю музику «Зима»? Поясни чому. Уяви себе диригентом і покажи рухами характер мелодії.

У музичному будиночку всього сім нот. Pozнайомся з ними.

Придумай гру з нотками (співати «ланцюжком» по черзі в групі).

Пограй із друзями в українську пісню-гру «Мак». Пригадайте, які ще пісні-ігри вам відомі.

Українська пісня-гра «Мак».

1. Ой на горі мак,
Під горою так.
Мак, маки, маківочки, | 2. Золотії голівочки,
Станьте ви так,
Як на горі мак. |
|---|---|

Мелодію поділяють на окремі частини — **фрази**.

Музична фраза — це закінчена музична думка.

! ? Скільки фраз у пісні-грі «Мак»? Знайди на картині української художниці Катерини Білокур зображення квітів маку.

! ? Поцікався у рідних, які вони знають пісні про квіти. За бажанням — заспівайте пісню разом.

Тема 20

Світ тварин у мистецтві

Світ тварин надзвичайно різноманітний. Люди здавна придумують про них казки, створюють іграшки. Народні майстри виготовляють їх з дерева, соломи, глини. Обов'язково прикрашають орнаментами або візерунками. Деякі іграшки, наприклад глиняні свистунці, можуть звучати.

Поміркуй, із чого виготовлені ці чудові українські іграшки.

Виліпи одного з персонажів української народної казки «Лисичка, котик і півник» (пластилін).

Яка твоя улюблена тварина? Опиши, як вона виглядає. Знайди її зображення в книжках.

Тема 20

Світ тварин у мистецтві

У музиці є чимало творів про тварин: котиків, ведмедиків, пташок, метеликів тощо.

За казками про птахів і звірів українські композитори створювали музичні п'єси для різних інструментів і навіть опери.

К. Стеценко. Опера «Лисичка, котик і півник» (фрагменти першої дії): Пісня Котка «Ти, мій брате півнику»; Пісня Лисички «Півнику-братику, ясний соколику»; Пісня Півника «Котику-братику, несе мене Лиска».

Як музика опери передає казкові події? Вибери слова, що характеризують музику кожного персонажа опери.

ЧІТКИЙ

ТАНЦЮВАЛЬНИЙ

РІШУЧИЙ

ОДНОМАНІТНИЙ

СПІВУЧА

СХВИЛЬОВАНА

ВЕСЕЛА

ГРАЙЛИВА

СУМНА

Вибери інструмент. Виконай мелодію Півника форте (**f**), а Котика — **p**.

Порівняй героїв казки в опері й на ілюстраціях.

ЗАЙЧИК І ЛИСИЧКА

Музика Я. Степового

Вірші народні

1. — Добрий вечір,
лисенько,
Куди йдеш?
Скажи мені
правдоньку,
Де живеш?
2. — Отут живу в
хатоньці
Край води,
А ти туди, зайчику,
Не ходи!

Виконайте з однокласниками й однокласницями пісню в ролях.

Тема 21

Краса весни

Нарешті скоро весна! Все навколо зазеленіє. Художники захоплюються красою весняної природи. Вони можуть на картинах передати красу зелених листочків і трави. Художники утворюють на палітрі різноманітні **ВІДТІНКИ** зеленого кольору.

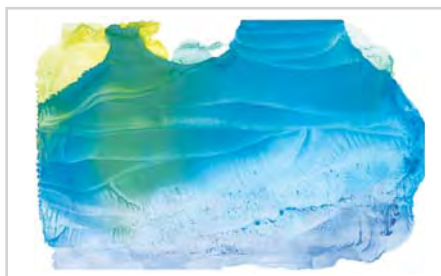

Змішай зелену фарбу з жовтою, синьою, білою (гуаш). Досліди, які відтінки зеленого кольору утворяться. Які відтінки зеленого кольору є на картині?

Для утворення відтінків кольору також застосовують **монотипію**. На гладенький папір наносять фарбу. Потім додають до неї інші. Ці фарби плавно змішуються, якщо зробити відтиск.

Розглянь, як виникають відтінки кольору.

Виконай весняну монотипію з відтінків зеленого кольору (гуаш). Відповідно до задуму розмісти аркуш вертикально або горизонтально. За бажанням домалюй деревця або квіти. Дай назву своїй роботі.

Варіант 1

Варіант 2

Спостерігай, як змінюються кольори у природі навесні.

Тема 21

Краса весни

Весна йде, пробуджуючи природу від зимового сну. Дерева починають вкриватися ніжним зеленим листям, а квіти розцвітають яскравими барвами. Птахи повертаються з теплих країв і радують нас своїм співом.

Й. Штраус. Вальс «Весняні голоси».

Які емоції викликає в тебе ця музика? Чи відповідає вона настрою картини? Хто виконує твір — музикант чи група музикантів? Чи можна під цю музику танцювати? Який музичний інструмент найкраще може передати спів пташок?

Колись у давнину діти зверталися до сонечка, вітаючи весну закличками й поспівками. Вони співали веснянки, водили колом хороводи. Адже коло нагадувало сонечко.

Українська народна пісня «Вийди, вийди, сонечко».

Створи поспівку-закличку. Заспівай її, звертаючись до сонечка. Пригадай, у яких піснях оспівують сонечко.

Веснянки — пісні, у яких оспівують пробудження природи.

ПОВЕРТАЙСЯ, ЛАСТІВКО

Музика В. Верменича Вірші М. Сингаївського

1. Повертайся, ластівко,
До двора, до двора,
За весною скучила
Дітвора, дітвора.	4. Буде цвіту сонячно
На землі, на землі,
Буде він у ластівки
На крилі, на крилі.
2. Скоро вже
повернуться
Журавлі, журавлі.
Скоро підем босими
По землі, по землі.	5. Тільки ти, весняночко,
Не барись, не барись,
І своєю піснею
Озовись, озовись.
3. В небі світить сонечко
Золоте, золоте.
Скоро наша яблунька
Зацвіте, зацвіте.	6. Не барися, ластівко,
Прилітай, прилітай,
В український сонячний
Рідний край,
рідний край.

Вибери слова, які передають настрій веснянок.

світлий

ніжний

грайливий

сумний

радісний

Тема 22

Мистецтво і здоров'я

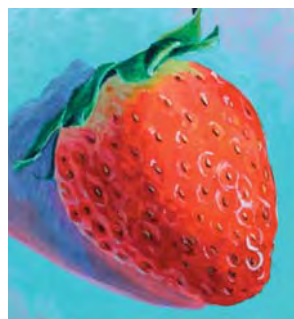
Мешканці країни Мистецтва тебе щиро зустрічають! У них смачне частування. Це корисні для здоров'я соковиті фрукти.

Зверни увагу на зображені на картинах фрукти, їх форми та кольори.

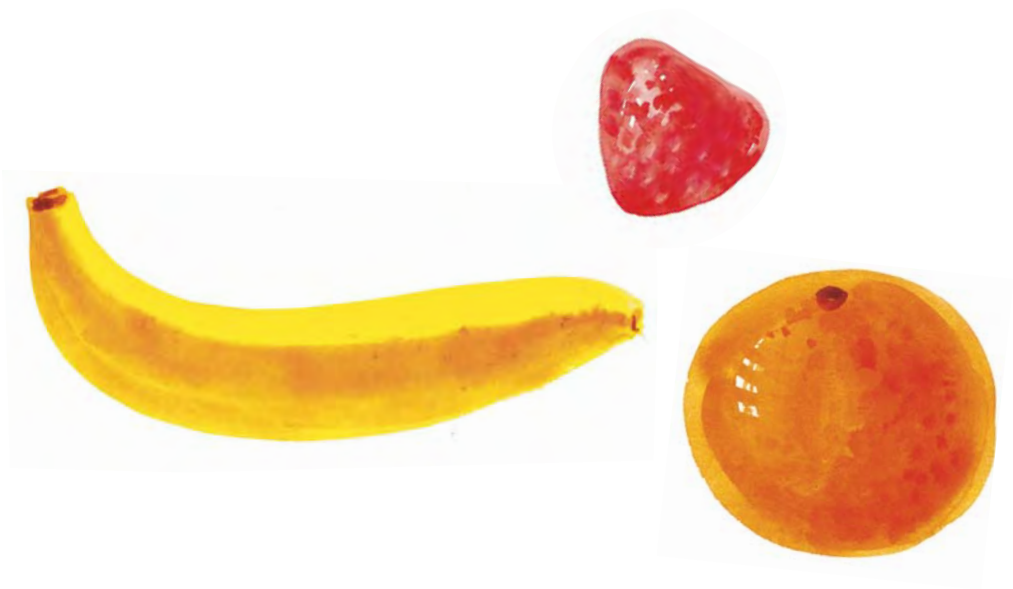

Жовті, оранжеві, червоні кольори нагадують сонце. Тому їх назвали **теплыми**. Розглянь фрукти теплих кольорів.

Намалюй один із улюблених фруктів, забарвлений у теплі кольори (акварель).

Пригадай і назви овочі та фрукти, забарвлені в холодні кольори.

Тема 22

Мистецтво і здоров'я

Щоб бути здоровими, мешканці країни Мистецтва танцюють і співають. На дозвіллі вони люблять виконувати пісні-ігри з рухами.

М. Скорик. Народний танець.

Який характер танцю? Добери танцювальні рухи до прослуханої музики.

Розглянь картини художників. Які народні танці ти впізнаєш? Назви їх. Які емоції викликають ці танці? Вибери відповідні слова.

радість

сум

задумливість

захопливість

бадьорість

Пограй із друзями в пісню-гру «Труби, Грицю, в рукавицю».

Труби, Грицю, в рукавицю: «Тру-тру-тру!»
(Ідучи по колу, діти двічі співають.)

Зробим коло, погуляймо,
і весело заспіваймо: «Гу!»
(Ідуть у зворотному напрямку і двічі співають.)

Поміркуй, яка музика допоможе зняти втому й підняти настрій.

Тема 23

Мистецтво і спорт

Мешканці країн Образотворчого мистецтва і Музики захоплюються різними видами спорту. За перемогу в змаганні нагороджують красивими медалями. Форму і декор медалей придумують художники.

Який вид спорту зображено на картині? Які емоції вона викликає в тебе? Яким видом спорту хочеш займатися ти?

Намалюй медаль переможця спортивного змагання. Напиши місце, яке посів спортсмен, — 1, 2, 3. За бажанням намалюй на медалі зображення, пов'язані з вибраним видом спорту (фломастери, кольорові олівці). Зверни увагу на форму медалей, напиши й зображення на них.

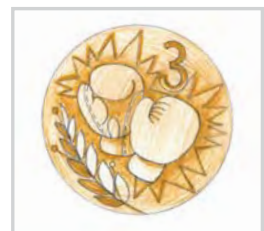
Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Виріж зображену медаль. Прикріпи її до стрічки. Використовуй в іграх із друзями для нагороди переможців.

Тема 23

Мистецтво і спорт

Відомо, що робити зарядку завжди краще під веселу музику. Адже вона бадьорить, піднімає настрій. Музику також використовують на спортивних змаганнях. Наприклад, з художньої гімнастики, синхронного плавання, фігурного катання.

Яка музика має звучати на змаганнях із різних видів спорту? Переглянь фото і розкажи, яку музику ти уявляєш.

В. Сильвестров. Марш.

Який характер музики? Вона тиха чи гучна? Що можна робити під цю музику? Виконай рухи, які відповідали б її характеру. Допомагай собі грою на барабані.

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА

Музика В. Дем'янчука Вірші Л. Кондрацької

1. Встало вранці ясне сонце,
Заирнуло у віконце.
Ми до нього потяглися,
За промінчики взялися.
Будем дружно присідати.
Сонечко розвеселяти.
Дружно всі, дружно всі,
Потанцюймо по росі
Раз, два, три, нумо всі,
Потанцюймо по росі.

2. Встаньмо струнко! Руки в боки!
Пострибаєм, як сороки,
Як сороки-білобоки.
Стрибу-стрибу! Скоки-скоки!
А тепер, як жабенята,
Хочем трішки пострибати.
Ква-ква-ква! Ква-ква-ква!
Щоб спочила голова!
Ква-ква-ква! Ква-ква-ква!
Щоб спочила голова.

М/ф «Як козаки у футбол грали».

Добери музику для фізкультхвилинки.

Тема 24

Великодні писанки

Великдень — це велике християнське свято. Його не можна уявити без писанки. Малюнки на писанках дійшли до нас із найдавніших часів.

Писанка — це яйце, розмальоване прадавніми візерунками, знаками.

!🦉? Які зображення на писанках тебе найбільше зацікавили?

Вода

Грабельки

Сонце

Земля

Блискавка

Сосна

Верба

Лист

Ружа

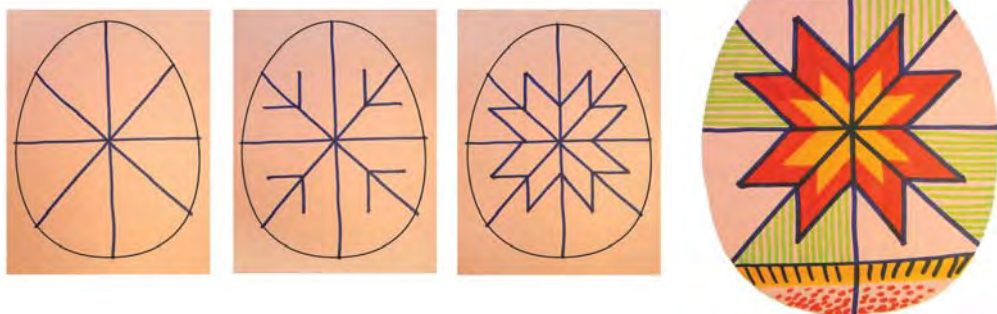

Зозуля

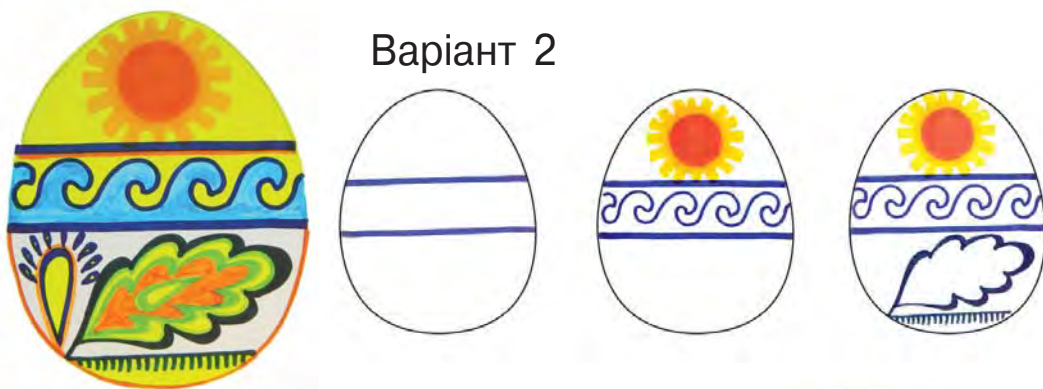

Намалюй писанку із прадавніми візерунками (тонований папір, олівці, фломастери).

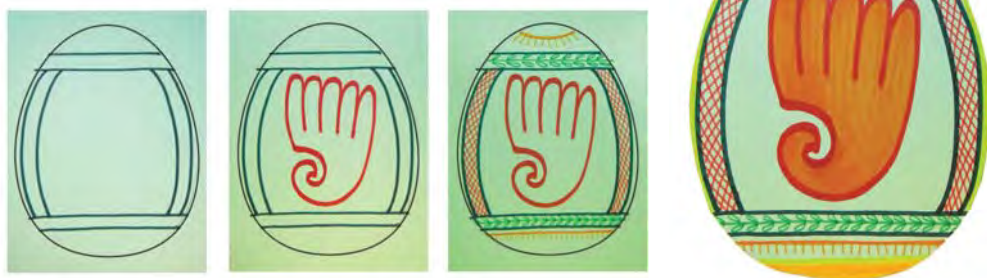
Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Поцікався в родинному колі, які писанки поширені у твоєму рідному краї.

Тема 24

Великодні писанки

На Великдень родичам і друзям дарують писанки. У цей день співають святкові пісні, у яких усім бажають щастя і здоров'я.

М/ф «Грицеві писанки».

Музика М. Бурмаки, вірші К. Перелісної.
Пісня «Писанка».

З яким настроєм дівчинка розмалювала писанку? Як пісня допомогла тобі це визначити? Схарактеризуй цю музику:

МЕЛОДІЯ, ДИНАМІКА, ТЕМП, РИТМ.

**СУМНА
ВЕСЕЛА**

**ПОВІЛЬНИЙ
ШВИДКИЙ**

**ТИХА
ГУЧНА**

**ОДНОМАНІТНИЙ
СТРИБКОПОДІБНИЙ**

ВЕСЕЛКОВІ ПИСАНКИ

Музика і вірші В. Качан, О. Качан

1. День для мене нині не звичайний,
Пензликом малюю я охайно.
Писанки малюю я чудові,
Писанки у мене веселкові.
2. Писанки малюю пречудові,
Писанки у мене веселкові.
Радість я велику відчуваю.
Писанки у кошик поскладаю.
3. Квіти весняні я намалюю
І хмаринку в небі голубую.
Гілочку вербички зелененьку —
На яєчку все вміщу гарненько.
4. Радість я велику відчуваю.
Писанки у кошик поскладаю.
І промовлю «Отче наш» тихенько
напишу «Христос воскрес» рівненько.

Даруючи на Великдень писанки, заспівай
один із куплетів вивченої пісні.

Тема 25

Герої дитячих книжок

У світі Мистецтва й дорослі, й діти люблять читати. Художники малюють до книжок ілюстрації. Вони продумують, як краще розмістити зображення на аркуші. Тобто — створюють красиву гармонійну **композицію**.

Королева Композиція радить зображати головного персонажа так, щоб він привертав увагу глядача.

Композиція — поєднання частин художнього твору в єдине ціле.

Що зображено на ілюстраціях до казки Шарля Перро «Кіт у чоботях»? Як виглядає Кіт? Що він робить?

Поміркуй, як краще розмістити Кота на ілюстрації. Поставити його в центрі великим або в кутку маленьким? Разом із королевою Композицією вибери вдале розміщення Кота.

Пригадайте, з якими українськими казками ви ознайомилися на уроках з інших предметів. Обговоріть з однокласниками і однокласницями, до яких казок ви будете робити ілюстрації. Потім складіть ілюстрації до певної казки в одну книжку.

Намалюй ілюстрацію до вибраного твору (кольорові олівці, фломастери). Намагайся створити красиву гармонійну композицію.

Розглянь ілюстрації до улюбленої книжки. Як вони допомагають уявити персонажів?

Тема 25

Герої дитячих книжок

З персонажами відомих книжок ми можемо зустрітися в музиці. Зокрема, у творах, присвячених казковим героям.

«Одного разу в Данії з квітки, що розквітла, з'явилася дівчинка зі зростом не більше людського пальця» — так починається чарівна казка відомого данського письменника Г. К. Андерсена.

Український композитор Ю. Шевченко написав сюїту «Дюймовонька» для скрипки і фортепіано. У музичних п'єсах показано пригоди маленької дівчинки.

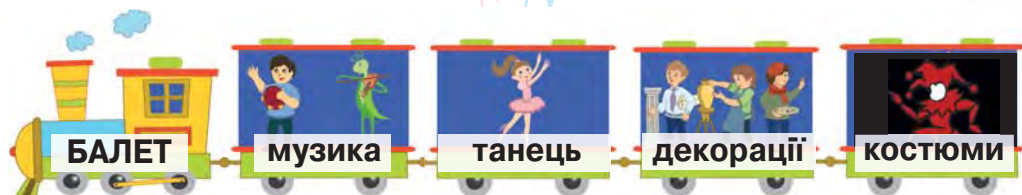
Ю. Шевченко. Дюймовонька, Танець жабок, Ластівка.

Порівняй характер п'єс. Які інструменти їх виконують?

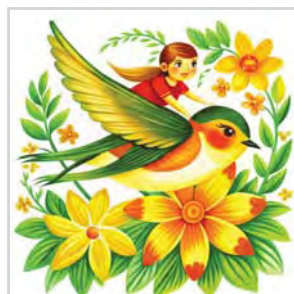
Персонажів казки «Дюймовочка» ми можемо побачити також у балеті.

Поміркуй, яка складова балету — найважливіша.

! ? Пригадай сюжет казки «Дюймовочка». Розкажи, як його ілюструє прослухана музика.

! ? Створи сторителінг про епізод із твариною, яка тобі найбільше сподобалася у казці.

Тема 26

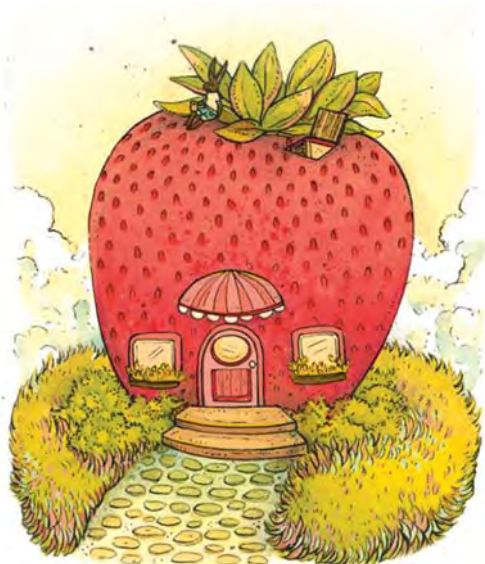
У родинному колі

У країні Образотворчого мистецтва є казкові будиночки. У них живуть художники, скульптори, декоратори, мультиплікатори та їхні друзі. Ти можеш розказати мешканцям цієї країни про себе та свою родину. Також намалювати дім, у якому живеш.

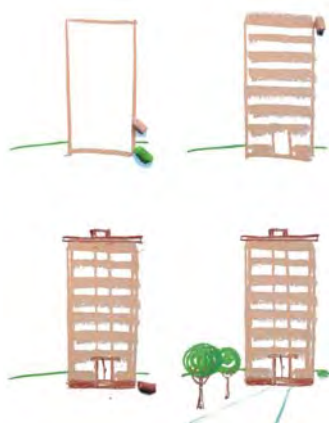
Порівняй зображення справжніх і казкових будинків. Скажи, чим вони відрізняються. Що цікавого в них є?

Намалюй будинок, в якому живе твоя родина (кольорові або воскові олівці, крейда). Продумай композицію малюнка. Відповідно до задуму розмісти зображення вертикально або горизонтально.

Варіант 1

Варіант 2

Обговори в родинному колі, як прикрасити вашу оселю. Запропонуй для цього свої мистецькі роботи.

Тема 26

У родинному колі

У родинному колі можна разом почитати книжку або подивитися фільм. Потім — поділитися враженнями. А ще можна багато чого навчитися! Наприклад, твої рідні розкриють тобі секрети національного одягу або покажуть, як прикрасити оселю. А разом можна заспівати улюблені пісні!

Б. Фільц. Бабусина казка,
Г. Сасько. Дідусева казка.

Яку казку розповідає онукам бабуся, а яку — дідусь? Який настрій музики? Пофантазуй і уяви героїв, про яких розповідають у казках. Запропонуй свої назви музичних творів.

ВИШИВАНКА

Музика В. Верменича Вірші М. Сингаївського

1. Ми своїми вправними руками
Вишивали рушничок для мами,
Щоб на свято маму привітати,
Нашу радість їй подарувати.
2. Є на ньому півники святкові,
Є на ньому квіти малинові,
Щоб на свято маму привітати,
Нашу радість їй подарувати.
3. Синя нитка — птиці прилітають,
А червона – квіти зацвітають.
Щоб на свято маму привітати,
Нашу радість їй подарувати.
4. Листя вишиваєм зеленаве,
Сонце вишиваємо ласкаве,
Щоб на свято маму привітати,
Нашу радість їй подарувати.

Створи для мами й бабусі до
Свята матері музичний букет із
твоїх улюблених пісень. Заспівай
їх виразно, за бажанням — із
супроводом.
Поцікався, які пісні люблять
співати мама й бабуса.

Тема 27

Ми — українці та українки

Україна — це країна з мальовничими краєвидами, багата своєю культурою і мистецтвом. Вишиті сорочки і рушники, килими, вироби з глини й дерева, писанки, петриківський розпис є справжньою гордістю нашого народу.

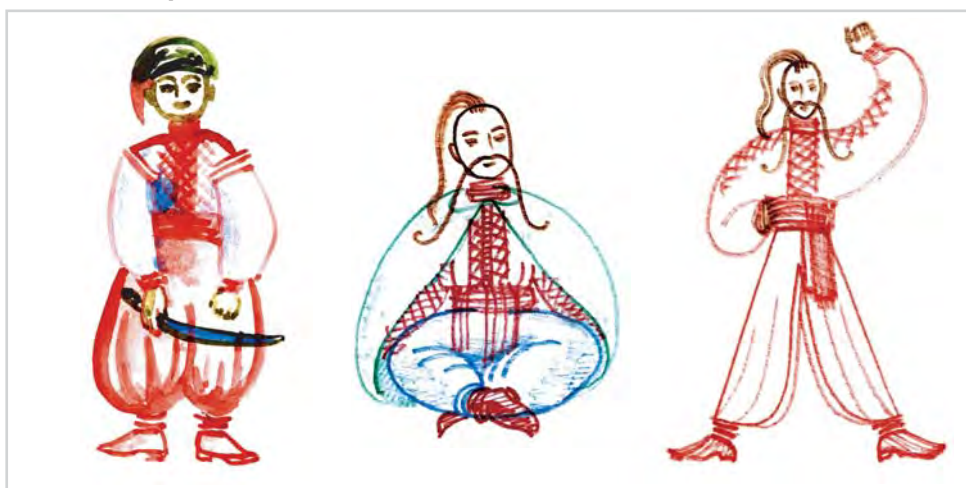
Які вироби та твори українського мистецтва тобі до вподоби?

Ми пишаємося історією нашого народу.
Захисниками рідної землі в давнину були
справжні герої — козаки!

Намалюй козака — хороброго воїна
(матеріали на вибір). Розмісти його в
центрі композиції.

Пригадай, які ти знаєш казки, вірші, пісні
про козаків.

Тема 27

Ми — українці та українки

Україна усявілася на весь світ своїми піснями. У них оспівують природу рідного краю, його працюовитих людей, а також захисників рідної землі. У давнину українські землі боронили від ворогів козаци. Бойовий дух воїнів допомагала піднімати музика, зокрема маршова.

Є. Адамцевич. Запорозький марш.

Що ти уявляєш, слухаючи марш? З'ясууй, за допомогою чого музика передає нам характер козаків.

ГУЧНЕ ЗВУЧАННЯ

ШВИДКИЙ ТЕМП

РІШУЧИЙ ХАРАКТЕР

ЕНЕРГІЙНА МЕЛОДІЯ

ЧІТКИЙ РИТМ

Пригадай, який український народний інструмент був улюбленим у козаків. Чи звучить він у «Запорозькому марші»? Вибери музичний інструмент для виконання маршу.

БУДЕМ КОЗАКАМИ

Музика і вірші А. Загрудного

1. Ми, веселі і завзяті
Діти України,
Дуже любимо співати
Пісню солов'їну!	2. Ми кохаємося гідно
В українській мові!
Розцвітай,
наш краю рідний,
Квітами любові!
Приспів:
Гей! Хто любить
Наш козацький край,
З нами пісню
Дзвінко заспівай!
(Двічі)	Приспів.
3. Не сумуйте, гори й ріки,
Не журіться, мами:
Коли виростем великі —
Будем козаками!
Приспів.

Придумай і виконай ритмічний супровід до пісні.

М/ф «Слово української дитини».

Розпитай у рідних, хто з ваших знайомих боронить рідну українську землю в наш час.

Тема 28

Веселкове диво

У світі є диво, яке зачаровує дітей і дорослих. Це веселка. У ній ти можеш побачити сім кольорів. Кольори веселки мають таку послідовність: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий.

Розглянь і назви кольори веселки на картині.

Намалюй веселку (на вибір: кольорові олівці, крейда, фломастери, гуаш, акварель). За бажанням домалюй сонечко, хмаринки, дощик або рослини.

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Розкажи рідним про сім кольорів веселки.

Тема 28

Веселкове диво

Як цікаво передати веселку музичними звуками! Але ж у музиці немає кольорів. Проте спостерігаючи веселку, можна передати в музиці своє захоплення від цього прекрасного явища. Після літнього теплого дощика ласкаве сонечко запрошує на небо це кольорове диво.

В. Барвінський. Дощик, Сонечко.

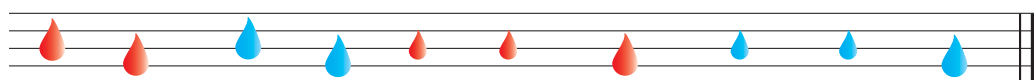
Про який дощик і сонечко розповіла тобі музика? Порівняй настрої цих творів із зображеннями.

Пограй у гру «Музична луна» разом із краплями дощу. Відтвори гучні й тихі звуки. Червоні краплі — гучні звуки, блакитні — тихі.

Гра «Музична луна»

Музика і вірші М. Андрєєвої

ЛУ- НА... ЛУ- НА... ВІД- ГУК- НИСЬ! ВІД- ГУК- НИСЬ!

СПІ- ВУ ТИ... СПІ- ВУ ТИ... НАВ- ЧИСЬ НАВ- ЧИСЬ.

Уяви, що пішов дощик. Проплескай його ритм.

Вибери музичний інструмент, на якому ти зможеш передати музику дощу. Поімпровізуй.

МУЖНІЙ

ВЕСЕЛИЙ

УРОЧИСТИЙ

БАДЬОРИЙ

Тема 29

Зустрічаймо літо!

На порозі літо. Скоро стане зовсім тепло. І ми побачимо метеликів. Ліва і права частини метеликів однакові, як відображення у дзеркалі. Їхні крила прикрашені дивовижними різнобарвними візерунками.

Розглянь забарвлення метеликів. На крильцях яких із них переважають теплі кольори, а на яких — холодні? Знайди основні й похідні кольори.

Намалюй яскравого метелика (кольорові олівці, фломастери). Зверни увагу на форму крилець.

Придумай казку про літні мандри метелика.

Тема 29

Зустрічаймо літо!

Наближається літо! Зустрічаймо його! А якою може бути музика літа? Це дзвінкий спів пташок, гудіння бджілок і джмеликів, тихий шелест листя, граційний танок метеликів.

Е. Гріг. Метелик.

У якому темпі рухаються метелики в музиці? Пофантазуй і уяви, який танець краще виконувати метеликам — хоровод, менует, вальс, гопак. Який характер музики п'єс?

РАДІСНА

ГРАЙЛИВА

СОНЯЧНА

ПОХМУРА

СУМНА

Розкажи, як художниця передала музику літа на картині.

БАРВИ РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Музика О. Злотника

Вірші О. Вратарьова

1. Ми веселі маляри,
Що ранкової пори
Размалюєм рідну землю
У святкові кольори.
Наші барви чарівні,
Наче іскри запальні,
Кожна барва наче пісня
Української землі.

Приспів:

Райдуга-веселка нам допомагай,
Кольори веселі дітям роздавай.
Буде небо синє, ниви золоті,
Буде в Україні радісно завжди.

2. Буде сонячний розмай,
І Карпати, і Дунай,
Зелен гай, і чисте поле,
І далекий небокрай.
Наші барви чарівні
Наче іскри запальні,
Кожна барва наче пісня
Української землі.
Приспів. (Двічі)

У вільний час виконай із друзями танок
«Веселі метелики».

Перевір себе

- 1 Визнач картину, виконану в холодних кольорах.
- 2 Знайди на ілюстраціях українські народні іграшки. Яка з них є музичним інструментом?
- 3 Знайди серед світлин писанку.
- 4 Назви кольори веселки, яких не вистачає.

Перевір себе

- 1 Визнач, у якому королівстві —
Співучих мелодій чи Танцювальних
ритмів — живуть ці музичні твори.

МЕНУЕТ

ПІСНЯ ВОВЧИКА

ЛЯЛЬКА СПІВАЄ

ВАЛЬС

ГОПАК

ПІСНЯ ЛИСИЧКИ

- 2 За словами з пісень пригадай їх назву
й заспівай.

Встало вранці ясне сонце,
Зазирає у віконце...

Добрий вечір, лисонько,
Куди йдеш?..

Повертайся, ластівко,
До двора, до двора...

- 3 Назви музичні інструменти, зображені
на ілюстраціях.

- 4 Із чого складається балет?

Додаток

СЛОВНИЧОК ІЗ МИСТЕЦТВА

Актор — виконавець ролей у виставах.

Балет — музичний спектакль, у якому всі герої танцюють.

Динаміка — сила виконання музичного твору.

Диригент — музикант, який керує оркестром.

Композитор — митець, який створює музику.

Композиція — поєднання частин художнього твору в єдине ціле.

Мелодія — наспів, основа музики.

Опера — музичний спектакль, у якому всі герої співають.

Орнамент — повторення однакового зображення кілька разів.

П'єса — музичний твір невеликого розміру.

Палітра — спеціальна дощечка для змішування фарб.

Писанка — яйце, розмальоване прадавніми візерунками, знаками.

Пісня — музичний твір, який співають.

Ритм — чергування коротких і довгих звуків.

Скульптор — митець, який створює скульптури.

Танець — музичний твір, під який танцюють.

Театр — вид мистецтва, у якому грають актори.

Темп — швидкість виконання музичного твору.

Форма — зовнішній вигляд предметів.

Художник — митець, який створює картини та ілюстрації до книжок.

Зміст

Образотворче
мистецтво

Музичне
мистецтво

4	Тема 1. Здрастуй, школо!	6
8	Тема 2. Ми — учні та учениці чарівниці Гармонії	10
12	Тема 3. Мої друзі — іграшки	14
16	Тема 4. Милуємося довкіллям	18
20	Тема 5. Щедра осінь	22
24	Тема 6. Наша Батьківщина — рідна Україна	26
28	Тема 7. Мистецькі професії	30
32	Тема 8. Мої захоплення	34
36	Тема 9. Завітаємо до театру	38
40	Тема 10. Ми — актори, ми — костюмери	42
44	Тема 11. Дива на театральній сцені	46
48	Тема 12. Зима-чарівниця	50
52	Тема 13. Зустрічаємо Новий рік	54
56	Тема 14. Зимові свята	58
60	Перевір себе	61

Образотворче
мистецтво

Музичне
мистецтво

62	Тема 15. Мандруємо Європою	64
66	Тема 16. Танцювальні захоплення європейців	68
70	Тема 17. Професії в кіномистецтві	72
74	Тема 18. Мистецтво і техніка	76
78	Тема 19. Світ рослин у мистецтві	80
82	Тема 20. Світ тварин у мистецтві	84
86	Тема 21. Краса весни	88
90	Тема 22. Мистецтво і здоров'я	92
94	Тема 23. Мистецтво і спорт	96
98	Тема 24. Великодні писанки	100
102	Тема 25. Герої дитячих книжок	104
106	Тема 26. У родинному колі	108
110	Тема 27. Ми — українці та українки	112
114	Тема 28. Веселкове диво	116
118	Тема 29. Зустрічаймо літо!	120
122	Перевір себе	123
124	Додаток	124

У підручнику використано:

с. 14 — фрагмент вірша А. Шкоди; с. 30 — загадки Л. Вознюк (фрагменти);

репродукції картин і світлини таких авторів:

с. 4 — М. Вітт. Друзі; с. 14 — Н. Шевальє. Портрет місс В. Хадсон; с. 16 — Meridian-mer. Глечик, гуцульська (косівська) кераміка. Майстерня «Кераміка сім'ї Троць»; с. 20 — Р. Клірфілд «Вівтар дня подяки III»; с. 22 — Ф. Манайло Золота осінь; с. 24 — Й. Бокшай Осінь золота; с. 28 — фото пам'ятника коту Пантелеймону, скульп. Б. Мазур, L. Wood, іл. до вид. S. Pirota «Puss in Boots» (вид-во «Frances Lincoln Childrens Books», 2019), К. Ларссон. Автопортрет за мольбертом; с. 32 — К. Зеллер. Риба-клоун; с. 44 — Д. Хіггінс. Ескіз декорації до балету «Лускунчик»; с. 48 — Т. Вакуленко. Казкова зима, М. Глущенко. Зима, Осінній день; с. 54 — Д. Галчутт. Святочний Дід (батьок); с. 59 — Н. Дворяківська. Колядники; с. 62 — Ю. Шевчук. Прага. Вулиця Капрова; с. 66 — Ф. Харді. Танок голландських дітей, П. Шассель. Фанданго (фрагмент), Г. Вудс. Молода пара танцює з кастаньєтами; с. 68 — В. Мігліаро. Тарантела, Л. Паш-Молодший. Менует; с. 76 — Х. Сандовал. Бас-гітара; с. 78 — А. Коттерілл. Рожеві тюльпани, М. Примаченко. Дарую ці тюльпани, де живуть Івани; с. 81 — Г. Тома. Дитячий хоровод, К. Білокур. Квіти на синьому тлі; с. 82 — поштова марка «Коник» (2007), Т. Білокрилець. Авторська лялька, традиційний Опішнянський свищик, Трипільська іграшка (3950–3650 рр. до н. е.), Яворівська забавка; с. 86 — М. Глущенко. Латаття; с. 88 — М. Глущенко. Весняний день; с. 90 — Дж. О'Кіф, К. Вернер, Дж. Белінгер, © Марія Z., Р. Розенталь, Є. Варан, Ш. Десаутелс. Натюрморти з фруктами; с. 92 — С. Глушук. Крутіть, А. Черниш. Весілля; с. 93 — Н. Папірна. Український танок; с. 94 — А. Морган. Лижники, Х.-Л. Келер. Дівчата; с. 101 — Т. Данилич. Поливанка під Гострою; с. 102 — ілюстрації К. Оффтердингера (кін. XIX ст.), с. 106 — Д. Мартіашвілі. Забудова, Н. Густафссон. Казковий будиночок, Полуниця; с. 108 — Т. Даниленко. Родина; с. 110 — М. Примаченко. Дарую українську паляницю всім людям на землі, Г. Коваленко. Портрет українки; с. 111 — В. Стаднічук. На Запорозькій Січі, С. Глушук. Іван Голота, О. Пашинський. Засвіт встали козаченьки; с. 112 — Козак-бандурист (Козак Мамай) (початок XIX століття); с. 114 — А. О'Марра. Шкільна веселка; с. 118 — Х. Юн-Сун. Метелики; с. 120, 121 — О. Кваша. Ходить літо посеред квітів, Свята та будні українського села;

зображення таких авторів із сайтів:

©shutterstock: A Lesik; AntonHavelaar; Artyzan; ayelet-keshet2; Baishev; BannykhAlexey Vladimirovich2; ch123; FaenkovaElena; Gelia; HQ Vectors Premium Studio; jambostock; Laborant; MaciejEs; MaxTopchii; Microgen; MicroOne-1; MuhammadDestaLaksana-7; Nikilev; NotionPic2; Olena Boiko2; RudenkoAlla; SERGIOKAT; Starslav; SunshineVector-10-2; svaga2; TarasVerkhovynets; ValentyN1961; VectorShow; VladimirVasiltvich;

©freepik.com: bempphoto31; rgfx; freepik; herupuji32; logo73; macrovector; pixel-shot.com; sapc; serkanavci81; vadim7; Irina Spirina; bgtx;

©wikipedia.org: Gilda N.; loda.gov.ua/news/34058 — Львівська обласна військова адміністрація; Raul654; Ron C; V180k;

з відкритих інтернет-джерел: pixabay.com; Dallas Brooks Community Primary School фото John Gollings; FreemImages.com; фото муралу з пещуцы zeft.in.ua; зображення depositphotos.com / tmvector; pngwing.com;

світлини театральних вистав і балету:

М. Лисенко «Коза-Дерева» Чернівецького академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. О. Кобилянської (dramtheater.cv.ua); М. Лисенко «Коза-Дерева» Волинського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка (www.teatr.volyn.ua); О. Білаш «Пригоди Буратіно», Р. Смоляр «Червона шапочка», Ю. Русинів «Дюймовочка» Київського муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва (kyivoperatheatre.com.ua: фото Г. Главицького, Ilona Rukobraskaya); Д. Гусаков «Снігова королева» Хмельницького обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Старицького.

Навчальне видання
КАЛІНІЧЕНКО Олена Василівна

МИСТЕЦТВО

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

Тексти 1 семестру учням читає вчитель

Редактор *О. Г. Трофімова*
Технічний редактор *Л. І. Аленіна*
Комп'ютерна верстка *Д. Д. Карачов*
Коректор *Н. М. Левчук*

Формат 70х100 ¹/₁₆.
Ум. друк. арк. 10,368 + 0,486 форзац.
Обл.-вид. арк. 9,38 + 0,68 форзац.
Наклад 64 127 прим.
Зам. №.

ТОВ «ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ОСВІТА»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції»
Серія ДК № 6109 від 27.03.2018 р.

Адреса видавництва: 03057, м. Київ, вул. О. Довженка, 3
www.osvita-dim.com.ua

Віддруковано в АТ «ХАРКІВСЬКА КНИЖКОВА ФАБРИКА «ГЛОБУС»
61052, м. Харків, вул. Різдвяна, 11.
Свідоцтво ДК № 7032 від 27.12.2019 р.
www.globus-book.com

Країна образотворчого мистецтва

СКУЛЬПТУРА

КАРТИНА

Країна музичного мистецтва

ПІСНЯ

ТАНЕЦЬ